

NOVICE IZ STROKE NEWS FROM THE FIELD



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

GEODETSKA UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE

NOVICE GEODETSKE UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE

NOVA TESTNA POSTAJA OMREŽJA SIGNAL

Omrežje SIGNAL je državna infrastruktura, ki uporabnikom omogoča določanje položaja s tehnologijo GNSS. Sestavlja ga 16 stalnih GNSS-postaj, ki so enakomerno porazdeljene po celotnem ozemlju Slovenije, poleg tega so v sistem dodatno vključene postaje iz sosednjih držav. Za zagotovitev ustrezne kakovosti delovanja je med drugim treba spremljati spremembe koordinat posameznih postaj. V zadnjih letih je bila tako ugotovljena lokalna nestabilnost GNSS-postaje v Kopru (glej na primer *Berk in sod., 2020, ETRS89/D96-17 – rezultat GNSS-izmere EUREF Slovenija 2016, Geodetski vestnik, 64 (1)*, ali *Sterle in sod., 2017, Ocena vertikalne stabilnosti mareografske postaje Koper, Geodetski vestnik, 61 (4)*). Predvideva se, da je nestabilnost postaje, nameščene na mareografski postaji z oznako KOPE, predvsem posledica posedanja obale zaradi gradbenih posegov (dvig in namestitve novih tlakov). Zato je bila sprejeta odločitev o nadomestni lokaciji postaje v Kopru, s čimer bi dolgoročno zagotovili večjo kakovost delovanja omrežja.

Pred kratkim je bila tako v starem mestnem jedru Kopra, na naslovu *Cankarjeva 1*, nameščena nova testna postaja (slika 1), ki bo v testnem okolju vključena v omrežje SIGNAL. Pri tem se bo spremljalo njeno delovanje in lokalna stabilnost. Če se bo pokazalo, da ustreza vsem zahtevanim pogojem, bo sčasoma nadomestila obstoječo GNSS-postajo na mareografu Koper.



Slika 1: GNSS-antena na strehi objekta (levo), omarica za sprejemnik in telekomunikacijsko opremo (desno).

V zadnjih letih je bilo nadgrajenih oziroma zamenjanih kar nekaj stalnih GNSS-postaj omrežja SIGNAL. Glavni namen je omogočiti tudi spremljanje signalov evropskega satelitskega sistema Galileo. Takšno spremljanje trenutno omogoča 14 postaj (Bodonci, Bovec, Brežice, Črnomelj, Ilirska Bistrica, Koper, Lendava, Ljubljana, Maribor, Ptuj, Radovljica, Slovenj Gradec in Trebnje). Seveda se načrtuje nadgradnja še preostalih treh postaj (Idrija, nova testna postaja Koper in Nova Gorica), vendar je to vezano predvsem na zagotovitev finančnih sredstev. Uporaba dodatnih satelitov sistema Galileo je za zdaj mogoča le z neposredno navezavo na posamezno postajo (angl. *single station*) prek formata podatkov *CMRx*. Je pa že bila kupljena programska oprema, ki bo omogočila tudi uporabo satelitskega sistema Galileo v mrežnih rešitvah (*VRS*). Programska oprema se še testira, storitev bo na voljo vsem uporabnikom v prvi polovici leta 2021. Glede na izkušnje bo to dobrodošlo predvsem na območjih, kjer je zaradi zaraščenosti terena ali gostote stavb zmanjšan elevacijski kot sprejema satelitskih signalov. Dodatni sateliti tako omogočijo izmero/določitev koordinat tudi v takih primerih.

Zapisal: mag. Klemen Medved, za Geodetsko upravo RS
e-naslov: klemen.medved@gov.si

DOKONČANA IZBOLJŠAVA ZEMLJIŠKOKATASTRSKEGA PRIKAZA

Projekt *Lokacijska izboljšava zemljiškokatastrskega prikaza*, ki je časovno umeščen od marca 2018 do oktobra 2020 in se izvaja v okviru programa projektov eProstor, je zaključen. Na prvi pogled suhoparno in kratko obvestilo, ki pa v sebi skriva ogromno: veliko količino opravljenega dela, vključenost velikega števila udeležencev projekta iz vseh sfer geodetske stroke, zahtevno organizacijo dela, uporabo strokovno preverjene metode dela. Predvsem pa rezultate, ki bodo omogočali lažje izvajanje prostorske, okoljske in zemljiške politike in vzpostavitev kakovostne podlage za določitev vrste podatkov, ki temeljijo na grafičnih presekih različnih prostorskih evidenc.

Podrobnejši opis strokovnih izhodišč, uporabljene metode in operativnega postopka je bil že predstavljen v Geodetskem vestniku (št. 4/2019 – Lokacijska izboljšava zemljiškokatastrskega prikaza; avtorja Marko Rotar in Kristina Murovec). Zelo priporočljivo branje za strokovno razumevanje in poznavanje vsebine projekta.

Projekt je bil zahteven glede same organizacije dela in koordinacije vseh udeleženi. Pri izvedbi so sodelovali različni deležniki:

- konzorcij geodetskih podjetij (zunanji izvajalec), izbran na javnem razpisu (LGB d.o.o., Digi data d.o.o., Geodetski zavod Celje d.o.o., Ljubljanski urbanistični zavod d.d., Monolit d.o.o), je skrbel za določitev referenčnih – veznih točk na podlagi terenske izmere in interpretacije podatkov državnega ortofota (DOF) ter podatkov LIDAR in za zajem dodatnih geometrijskih pogojev iz arhivskih elaboratov zemljiškega katastra;
- Geodetski inštitut Slovenije je sodeloval v projektu kot vmesni člen med zunanjim izvajalcem in Geodetsko upravo Republike Slovenije (v nadaljevanju: geodetska uprava) ter skrbel za nemoteno izmenjavo podatkov, kontrolo in arhiviranje rezultatov zunanjega izvajalca ter razne prikaze in statistično obdelavo;
- ekipa referentov izboljšave (skupaj 30 referentov), sestavljena iz sodelavcev vseh območnih geodetskih uprav in Urada za nepremičnine, ki je s posebej razvitimi oziroma kupljenimi programskimi

- rešitvami izvajala proces lokacijske izboljšave z metodo homogenizacije podatkov;
- ekipa referentov geodetskih pisarn, ki so se vključevali v projekt, ko se je izvajal na območju njihovih pisarn, tako da so skrbeli za pripravo vhodnih podatkov iz obstoječih lokalnih baz zemljiškega katastra in evidentiranje rezultatov. Ob občasni pomoči ostalih sodelavcev v geodetski pisarni pa so skrbeli še za odpravo napak in neskladij med podatki, ki so bila ugotovljena v procesu lokacijske izboljšave.

Ob vsem tem je, to je treba poudariti, stalno nemoteno potekalo tekoče vzdrževanje podatkov zemljiškega katastra na podlagi izvedenih geodetskih storitev in vloženih zahtevkov strank. Pohvaliti velja tudi geodetska podjetja, ki so v sodelovanju z geodetsko upravo prilagodila načelo pridobivanja podatkov in oddaje elaboratov. Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo pri Univerzi v Ljubljani v samem procesu izvedbe projekta sicer ni neposredno sodelovala, je pa zelo veliko prispevala v fazi priprave metodologije, usposabljanja referentov za izboljšave in pri pridobitvi ustreznih programskih rešitev.

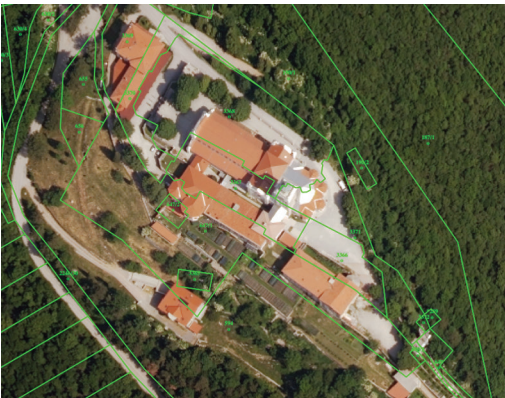
Geodetska uprava je v zadnjih letih izvedla več obsežnih nalog na področju nepremičninskih evidenc za območje celotne države (na primer digitalizacijo katastrskih načrtov, popis nepremičnin, vzpostavitev registra nepremičnin, skeniranje vseh elaboratov zemljiškega katastra in katastra stavb ...), prav tako je po posameznih manjših območjih izvedla različne izboljšave podatkov zemljiškega katastra. Ni si pa še zadala tako obširne aktivnosti, ki bi posegala v vsako katastrsko občino, skoraj v vsako parcelo, evidentirano v zemljiškem katastru, in obenem zagotavljala nemoteno dnevno vzdrževanje podatkov. Kljub začetnim pomislekom glede realnosti načrtovane izvedbe je bil projekt dokončan tako rekoč v načrtovanem roku (do konca oktobra 2020).

Rezultati projekta so položajno izboljšani podatki zemljiškega katastra, ki se odražajo v določitvi koordinat (E, N) vseh lomnih točk zemljiškokatastrskega prikaza (ZKP) ter se grafično prikazujejo v zemljiškokatastrskem načrtu (ZKN). V informacijskem sistemu zemljiškega katastra je ostal ZKP nespremenjen, položajno izboljšani podatki pa so vključeni v ZKN, pri čemer se je obstoječi ZKN (pred lokacijsko izboljšavo) dopolnil s podatki izboljšanega ZKP in tako postal zvezen grafični podatkovni sloj, ki se že uporablja v procesih geodetske uprave, kjer se podatki nepremičninskih evidenc določajo na podlagi grafičnih presekov (na primer dejanska raba zemljišč, boniteta zemljišč), v projektu množičnega zajema poseljenih zemljišč (podlaga za vzpostavitev evidence stavbnih zemljišč), v projektu zajema dejanske rabe zemljišč infrastrukturnih objektov (ceste, železnice), kot podlaga v različnih GIS-okoljih.

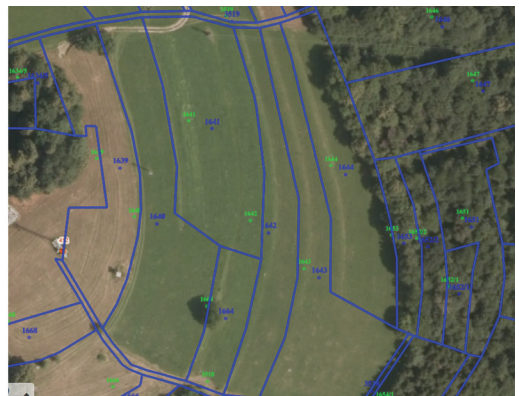
Kakovost rezultatov projekta je glede na izhodišča in uporabljeno metodologijo različna za različna območja. Najboljši rezultati lokacijske izboljšave so na območju stavbnih zemljišč (na območjih urbane rabe), kjer sta gostota in razporeditev veznih točk večji oziroma boljši (slika 1 in slika 2). Manj kakovostni so rezultati na kmetijsko-gozdnih območjih, kjer smo imeli v projektu na voljo manjše število slabše razporejenih veznih točk (slika 3). Rezultatov lokacijske izboljšave oziroma točnosti izboljšanih podatkov žal ne moremo neposredno izraziti v merskih enotah, saj še nimamo na voljo nadštevilčnih opazovanj. Na splošno je ocenjeno, da z lokacijsko izboljšavo dosežemo točnost koordinat, slabšo od enega metra. Predvsem za območja stavbnih zemljišč pa je realno pričakovati, da bo rezultat primerjave izmerjenih koordinat z izboljšanimi koordinatami lokacijske izboljšave pokazal točnost, boljšo od enega metra. To potrjuje tudi več kontrolnih meritev, ki smo jih na geodetski upravi že izvedli na terenu po lokacijski izboljšavi. Prikazan je eden izmed primerov kontrolne meritve na terenu po lokacijski izboljšavi (slika 4).



Slika 1: Primer ZKP pred izboljšavo (levo) in rezultat izboljšave na območju pozidanih zemljišč (desno).



Slika 2: Primer ZKP pred izboljšavo (levo) in rezultat izboljšave na območju pozidanih zemljišč (desno) za območje Svete gore nad Novo Gorico.



Slika 3: Primer ZKP pred izboljšavo (levo) in rezultat izboljšave na območju kmetijskih in gozdnih zemljišč (desno).



KO	IDPOS	ZKT	merjeno		po lokacijski izboljšavi (ZKN)		ZKP		odstopanje (merjeno:ZKN)	odstopanje (merjeno:ZKP)
			Y_D96/TM	X_D96/TM	Y_D96/TM	X_D96/TM	Y_D96/TM	X_D96/TM	[m]	[m]
2226	4028	297	395502.739	121316.58	395503.2	121317.25	395495.18	121314.67	0.81	7.8
2226	4028	296	395494.775	121315.4	395494.76	121315.42	395486.47	121313.95	0.03	8.44
2226	4028	295	395488.055	121325.51	395488.02	121325.62	395480.68	121324.49	0.12	7.45
2226	4028	294	395485.607	121338.69	395485.52	121338.74	395479.73	121339.2	0.1	5.9
2226	4028	298	395496.972	121337.93	395497.4	121338.8	395491.26	121337.73	0.97	5.81

Slika 4: Podatki kontrolne meritve in grafični prikaz ZKP, ZKN, ZKP+ZKN (k. o. 2226 Vrsno; terenske meritve: kombinirana metoda izmere).

Glede na navedeno seveda velja, da tako pridobljenih izboljšanih koordinat **ni mogoče (ni dovoljeno) neposredno uporabiti v geodetskih postopkih** (na primer pri ureditvi meje). Ob razumevanju strokovnih izhodišč lokacijske izboljšave je povsem razumljivo, da se v projektu ni posegalo v lastninske pravice lastnikov in ne v podatke evidence, ki so bili v preteklosti že urejeni s terenskimi meritvami in izvedenimi postopki evidentiranja sprememb (na primer ureditev meje, parcelacije, nove izmere ...). Prav tako s projektom ni bilo mogoče odpraviti neskladij vsebine katastrskega načrta s stanjem v naravi, ki izhajajo iz dejstva, da lastniki po spremembi dejanskega stanja na terenu še niso poskrbeli za pris sprememb v katastrski načrt (na primer v naravi zgrajene nove ali po obliki spremenjene ceste in drugi objekti). Tovrstno usklajenost je mogoče urediti le z angažiranjem lastnikov nepremičnin ter terenskimi izmerami in izvedbo postopkov evidentiranja sprememb podatkov v katastru.

Zelo malo stvari na tem svetu je končnih – dokončnih. Večina se razvija, spreminja, dopolnjuje. Že na uvodni konferenci programa projektov eProstor (december 2017) smo pojasnili, da lokacijska izboljšava ni zgolj enkratno dejanje, ampak je to proces izboljševanja evidentiranih podatkov, ki ga uporabljena metodologija tudi omogoča. Na geodetski upravi se bo s to nalogo tudi v prihodnje ukvarjala posebna skupina referentov, saj je postopek lokacijske izboljšave urejen tudi v predlogu novega Zakona o katastru nepremičnin.

Namesto zaključka – vsem in vsakemu posebej, ki je med pripravo na projekt in njegovo izvedbo kakorkoli pripomogel k uspešnosti projekta, se na tem mestu iskreno zahvaljujem. Sebi in drugim smo pokazali, da skupaj marsikaj zmoremo. To bi si veljalo zapomniti in še kdaj ponoviti.

Zapisal: Franc Ravnihar, za Geodetsko upravo RS
e-naslov: franc.ravnihar@gov.si

PREDLOG ZAKONA O KATASTRU NEPREMIČNIN

Ministrstvo za okolje in prostor je konec leta 2019 opravilo medresorsko obravnavo osnutka Zakona o katastru nepremičnin, ki ga je pripravila Geodetska uprava Republike Slovenije. V prvi polovici leta 2020 je potekalo usklajevanje prejetih pripomb z različnimi resorji. Konec junija 2020 je bil zakon ponovno posredovan v medresorsko obravnavo. Čez poletje 2020 smo uskladili pripombe iz ponovne medresorske obravnave in ga konec novembra posredovali v ponovno koalicijsko obravnavo. Sprejetje zakona je predvideno najkasneje spomladi 2021, saj je njegova uporaba povezana z izvedbo in implementacijo informacijske preнове nepremičninskih evidenc, ki se izvaja v okviru projekta eProstor.

Glavni cilj novega Zakona o katastru nepremičnin je vzpostavitev enotne evidence, imenovane »kataster nepremičnin«, v kateri bodo združeni podatki o parcelah, stavbah in delih stavb v Republiki Sloveniji. Namen vzpostavitve enotne evidence o nepremičninah je zagotavljanje večje učinkovitosti, medsebojne usklajenosti, kakovostnega in lažjega dostopa do evidentiranih podatkov, uveljavljanja novih načinov vlaganja vlog s sredstvi informacijsko-komunikacijske tehnologije, pospešitev postopkov vpisa sprememb, razvijanje novih storitev posredovanja obdelanih podatkov o nepremičninah in zagotovitev dostopa do celovitih podatkov o nepremičninah na enem mestu.

Poleg katastra nepremičnin zakon obravnava tudi področje registra prostorskih enot, evidence državne meje in registra naslovov, nove evidence, v kateri so združeni vsi podatki, ki sestavljajo naslov v Republiki Sloveniji. Bistvena novost pri tem je, da bodo vse evidence, to je kataster nepremičnin, register prostorskih enot, evidenca državne meje in register naslovov, informacijsko združene v enem informacijskem sistemu, to je v informacijskem sistemu kataster.

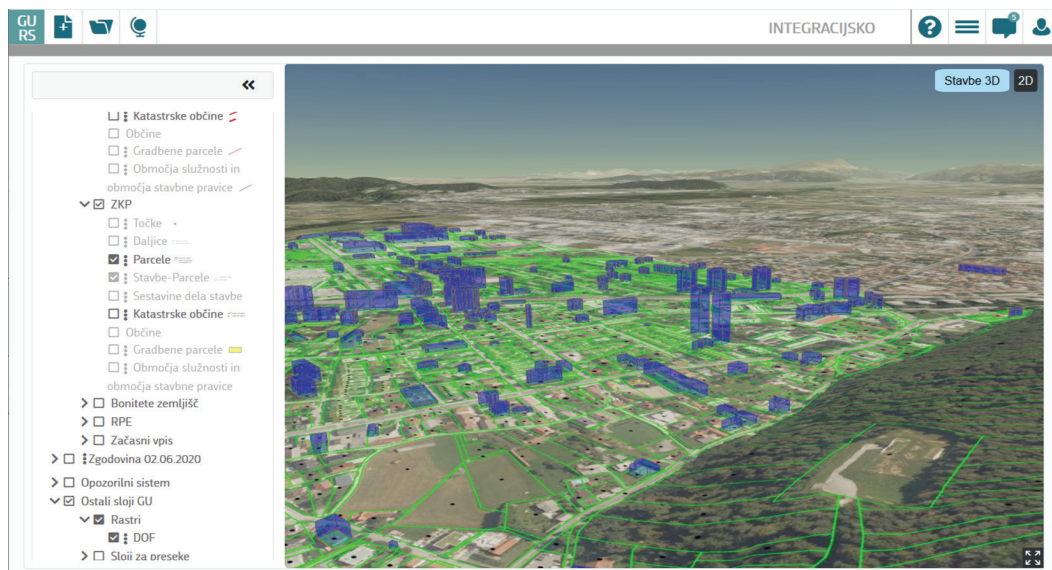
Zakon o katastru nepremičnin prinaša spremembe predvsem na področju naslednjih vsebin:

- shranjevanje in vzdrževanje podatkov o parcelah, stavbah in delih stavb v enotni evidenci;
- informacijska podpora pri izvajanju nalog po predlogu zakona se izvaja v informacijskem sistemu kataster;
- določitev enotnega postopka – tako imenovanega »katastrskega postopka«;
- evidentiranje območja služnosti in območja stavbne pravice ter s tem povezani začasni vpis podatkov v kataster nepremičnin;
- shranjevanje in vzdrževanje podatkov o sestavinah delov stavb (na primer atrijev, parkirnih mest);
- evidentiranje podatkov ob upoštevanju pravne varnosti lastnikov nepremičnin (izdaja odločb, uporaba rednih in izrednih pravnih sredstev); dodan je institut strokovne napake, kjer lahko stranka, ki zatrjuje, da se je v katastrskem postopku zgodila strokovna napaka, priloži tako imenovano drugo mnenje;
- zakon je odprt in podaja možnost nadgradnje še z drugimi pripadajočimi sestavinami zemljišča v naslednjih spremembah in dopolnitvah; opredelitev nepremičnine na primer že vsebuje tudi pojem gradbeno-inženirski objekt.

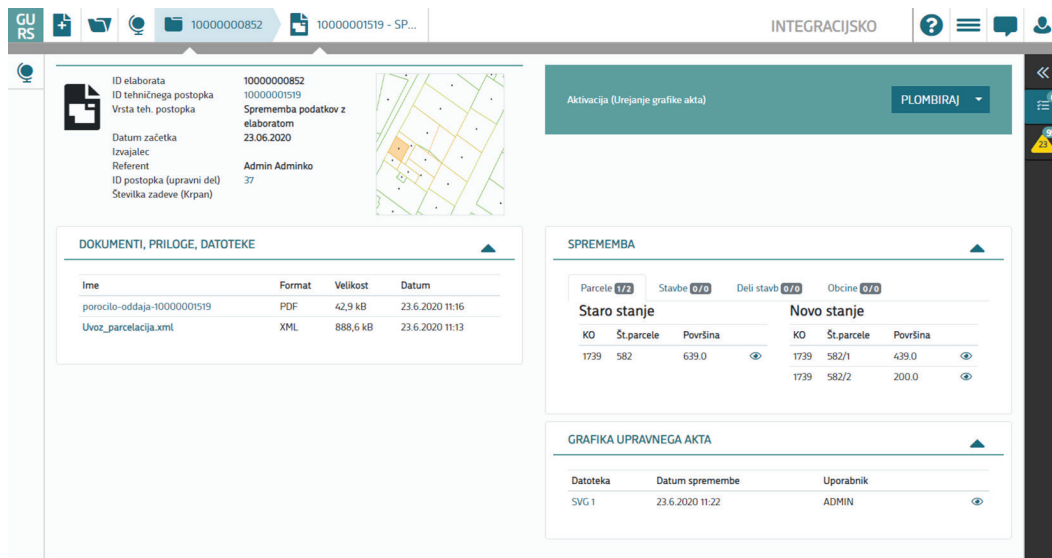
Predlog zakona določa dve poti vpisa podatkov o nepremičninah v kataster nepremičnin. Prva je vpis podatkov o nepremičninah z elaboratom, ki ga izdelata geodetsko podjetje, projektant za nekatere spremembe podatkov, določene v zakonu, ali pa sodni izvedenec. Drugi način vpisa podatkov pa je z vlogo brez elaborata, kjer samo za zakonsko določene podatke vlagatelj vpis podatkov priloži na predpisanem obrazcu.

Vzporedno s pripravo zakona se v okviru projekta eProstor izvaja informacijska prenova nepremičninskih evidenc. Bistven prispevek informacijske preнове je upravljanje vseh podatkov v enotni, povezani

podatkovni zbirki. Elaborate bo v informacijski sistem katastra vlagalo geodetsko podjetje (ali projektant ali sodni izvedenec), s čimer se bodo tehnične pomanjkljivosti preverile že ob oddaji elaborata. Prav tako bo zahtevo za vpis podatkov oddalo geodetsko podjetje (ali projektant ali sodni izvedenec) kot pooblaščenec vlagatelja. V letu 2021 se bo izvajalo uvajanje celotnega prenovljenega informacijskega sistema. Predvideno je, da se zakon in prenovljen informacijski sistem začneta uporabljati 29. oktobra 2021.



Slika 1: Primer 3D-prikaza grafičnih podatkov.

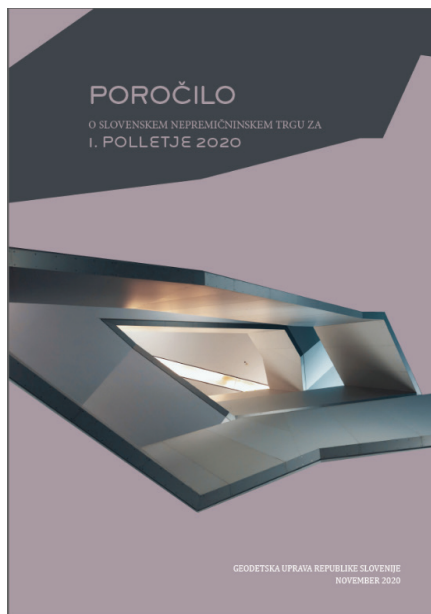


Slika 2: Primer faze iz delovodnika katastra.

Zapisala: mag. *Ema Pogorelčnik*, za Geodetsko upravo RS
 e-naslov: *ema.pogorelcnik@gov.si*

POROČILO O SLOVENSKEM NEPREMIČNINSKEM TRGU ZA PRVO POLLETJE 2020

Geodetska uprava je na spletnih straneh objavila redno polletno poročilo o slovenskem nepremičninskem trgu za prvo polletje 2020. Kot smo že poročali, je slovenski nepremičninski trg je v letošnjem prvem polletju povsem zaznamovala epidemija covid-19. S spomladansko razglasitvijo epidemije in ukrepov za njeno zavezitev se je za dva meseca tako rekoč zaustavilo normalno trgovanje z nepremičninami. Občutno se je zmanjšalo število nepremičninskih transakcij, kar je odprlo vprašanje, ali in koliko je oziroma bo to vplivalo na cene nepremičnin, predvsem stanovanjskih nepremičnin.



Slika 1: Naslovnica polletnega poročila.

Izkazalo pa se je, da zaustavitev trgovanja ni vplivala na cene nepremičnin oziroma na trend njihove rasti. Po majskem preklicu ukrepov je namreč stanovanjski nepremičninski trg hitro ponovno oživel, tako da je obseg trgovanja kmalu dosegel raven pred razglasitvijo epidemije. V Sloveniji so se tako cene stanovanjskih nepremičnin in zazidljivih zemljišč v prvi polovici letošnjega leta, kljub precej manjšemu številu realiziranih kupoprodaj, večinoma nekoliko zvišale.

V prvem polletju letošnjega leta smo v Sloveniji evidentirali okoli 13.300 sklenjenih kupoprodajnih pogodb za nepremičnine, katerih skupna vrednost je okoli 900 milijonov evrov. V primerjavi z drugim polletjem 2019 se je število kupoprodajnih poslov zmanjšalo za več kot četrtno, njihova skupna vrednost pa za tretjino. V primerjavi s prvim polletjem 2019 je bilo število poslov prav tako manjše za nekaj več kot četrtno, njihova skupna vrednost pa za približno 37 %.

Vpliv epidemije covid-19 na nepremičninski trg je dobro razviden iz letošnjega mesečnega gibanja števila in skupne vrednosti evidentiranih kupoprodajnih pogodb. Marca, ko je bila pri nas sredi meseca prvič razglašena epidemija, je število sklenjenih pogodb (okoli 2100) v primerjavi z mesecem prej upadlo za nekaj več kot 20 %, njihova skupna vrednost (okoli 160 milijonov evrov) pa za nekaj več kot 15 %. Aprila, ko je bilo

gospodarstvo, vključno z nepremičninsko dejavnostjo oziroma ogledi nepremičnin, ves mesec tako rekoč ustavljeno, se je število sklenjenih poslov z nepremičninami (manj kot 1200 evidentiranih kupoprodajnih pogodb) znižalo za nadaljnjih 45 %, njihova skupna vrednost (okoli 85 milijonov evrov) pa za 47 %. V primerjavi s februarjem je bilo število sklenjenih kupoprodaj manjše že za 57 %, njihova skupna vrednost pa za 56 %. V primerjavi z aprilom 2019 je bilo število evidentiranih poslov manjše za skoraj 65 %, njihova skupna vrednost pa za skoraj 60 %. Maja, ko so bili proti koncu meseca nepremičninski ogledi spet dovoljeni, se je začelo število sklenjenih poslov, bolj ali manj sorazmerno pa tudi njihova skupna vrednost, takoj povečevati. Število sklenjenih kupoprodajnih pogodb je bilo v primerjavi z aprilom večje za 55 %. V primerjavi s februarjem 2020 je bilo sicer še vedno manjše za 33 %, v primerjavi z majem 2019 pa 47 %. Junija se je število sklenjenih pogodb povišalo še za več kot 50 %, tako da je ponovno doseglo februarско raven oziroma je bilo povsem primerljivo z junijem 2019. Še nepopolni podatki za letošnje tretje četrletje kažejo, da se je rast števila nepremičninskih poslov nadaljevala tudi v tem četrletju, tako da je bil nepremičninski trg razmeroma dejaven, oziroma je bilo trgovanje vsaj na podobni ravni kot v lanskem tretjem četrletju.

Gibanje cen rabljenih stanovanj, ki pomenijo daleč največji segment nepremičninskega trga, najbolje odraža trende cen stanovanjskih nepremičnin tudi v letošnjem prvem polletju. Na ravni države je v prvem polletju 2020 povprečna cena rabljenega stanovanja dosegla rekordno vrednost in prvič preseгла mejo 1900 EUR/m². V primerjavi z drugim polletjem 2019 je bila višja za 3 %, v primerjavi s prvim polletjem 2019 pa za 6 %. Cene stanovanj so od prvega polletja 2018 statistično rasle tako rekoč linearno in taka rast se je nadaljevala tudi v letošnjem prvem polletju, kljub upadu števila transakcij za 30 %.

Ocenjujemo, da je bil trend gibanja cen hiš na ravni države, ne glede na nekoliko večja statistična nihanja njihove povprečne cene, v zadnjih treh letih zelo podoben trendu gibanja cen stanovanj, le da je bila rast cen nekoliko šibkejša. Zanimivo pa je, da cene hiš v Sloveniji, v nasprotju s cenami stanovanj v večstanovanjskih stavbah, še vedno niso dosegle rekordnih iz leta 2008. Statistično je bila na ravni države povprečna cena hiše v prvem polletju 2020 v primerjavi z drugim polletjem 2019 sicer nižja za 2 %, v primerjavi s prvim polletjem 2019 pa je bila še vedno višja za 4 %, tako da o kašnem padcu cen zaradi epidemije ne moremo govoriti.

Trg poslovnih nepremičnin si ni opomogel tako hitro kot trg stanovanjskih nepremičnin, saj je število realiziranih kupoprodaj po prvem valu epidemije ostalo pod tistim pred epidemijo. Cene pisarniških prostorov ter trgovskih, storitvenih in gostinskih lokalov so sicer, tako kot že nekaj časa, tudi v prvi polovici letošnjega leta bolj ali manj stagnirale.

Polletno poročilo 2020 je dostopno na spletnem portalu množičnega vrednotenja nepremičnin.

Vir: Geodetska uprava RS

IZVAJANJE ZAKONA O MNOŽIČNEM VREDNOTENJU NEPREMIČNIN V POVEZAVI S 30. ČLENOM O ZAČASNIH UKREPIH ZA OMILITEV IN ODPRAVO POSLEDIC COVIDA-19 (ZZUOP – PKP5)

Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin (ZMVN-1, Uradni list RS, št. 77/2017, 33/2019 in 66/2019), ki je začel veljati 11. januarja 2018, določa standard, število in vrsto modelov, načine vrednotenja, podatke za določanje modelov vrednotenja, sestavine modelov vrednotenja, merila za vrednotenje in postopek za določitev modelov vrednotenja. To pomeni, da so vsa pravila, ki urejajo sistem množičnega

vrednotenja, urejena na zakonski ravni in jih je organ vrednotenja pri oblikovanju modelov vrednotenja dolžan v celoti upoštevati. Zakon natančno določa tudi roke za izvedbo množičnega vrednotenja, ki jih mora upoštevati geodetska uprava kot organ, pristojen za vrednotenje.

Proces množičnega vrednotenja obsega tri faze, in sicer določanje modelov vrednotenja, pripis posplošene vrednosti in ugotavljanje posebnih okoliščin. Postopek določanja modelov vrednotenja je sestavljen iz petih sklopov aktivnosti, ki jih je geodetska uprava, v skladu z določili in v roku, kot ga določa ZMVN-1, izvedla od sprejetja zakona do 31. marca 2020. Tako se je s 1. aprilom 2020 vsem nepremičninam v Sloveniji izvedel pripis posplošene vrednosti na podlagi podatkov, določenih z modelom vrednotenja skladno z Uredbo o določitvi modelov vrednotenja, ki je bila sprejeta 12. marca 2020 in velja od 1. aprila 2020.

Zaradi epidemije SARS-CoV-2 je državni zbor na seji dne 2. aprila 2020 sprejel Zakon o interventnih ukrepih za omilitev posledic epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (covid-19) za državljane in gospodarstvo (ZIUZEOP, Uradni list RS, št. 49 z dne 10. 4. 2020 – tako imenovani prvi protikoronski paket PKP1), ki je začel veljati 11. aprila 2020. V 41. členu je zakon določil zamik javnega izkazovanja podatkov evidence vrednotenja (to je novih vrednostih nepremičnin) na dan 1. januar 2021, zamik pošiljanja zbirnih potrdil o novih vrednostih v čas po 1. januarju 2021, in sicer se zbirna potrdila vsem lastnikom nepremičnin pošljejo v osmih dneh po začetku javnega izkazovanja vrednosti, ter zamik začetka uveljavljanja posebnih okoliščin. Posebne okoliščine bi lastniki lahko uveljavljali od 1. januarja 2021 naprej.

V oktobru 2020 je državni zbor sprejel Zakon o začasnih ukrepih za omilitev in odpravo posledic covid-19 (ZZUOOP, Uradni list RS, št. 152, z dne 23. 10. 2020, tako imenovani peti protikoronski paket – v nadaljevanju PKP5), ki je začel veljati 24. oktobra 2020. V 30. členu PKP5 je določeno, da se, ne glede na 1., 2., in 3. odstavek 41. člena Zakona o interventnih ukrepih za zaježitev epidemije covid-19 in omilitev njenih posledic za državljane in gospodarstvo, roki na področju množičnega vrednotenja nepremičnin ponovno zamaknejo. Skladno s 30. členom PKP5 se podatki evidence vrednotenja, v kateri se od uveljavitve Uredbe o modelih vrednotenja 1. aprila 2020 izkazujejo tudi posplošene vrednosti posameznih nepremičnin, javno ne izkazujejo do naslednje preveritve modelov vrednotenja.

Geodetska uprava v okviru sistema odprtih podatkov, aplikacije e-Geodetski podatki, ki je dostopna za vse uporabnike, zagotavlja možnost prevzema historičnega stanja registra nepremičnin z izračunanimi posplošenimi vrednostmi nepremičnin na dan 31. marec 2020. Geodetska uprava je zagotovila tudi dostop do historičnega stanja nepremičnin in posplošenih vrednosti nepremičnin na dan 31. marec 2020, preko Arhivskega javnega vpogledovalnika v podatke o nepremičninah. Lastnikom se tudi ne pošlje zbirno potrdilo o podatkih evidence vrednotenja, na podlagi katerega bi se seznanili z novimi posplošenimi vrednostmi svojih nepremičnin. Vlogo za uveljavljanje posebnih okoliščin pa bodo lastniki lahko vložili šele po tem, ko bo po preveritvi modelov začela veljati nova Uredba o določitvi modelov vrednotenja nepremičnin.

Glede na to, da je geodetska uprava kot organ vrednotenja, v skladu z 10. členom ZMVN-1, modele vrednotenja dolžna preveriti vsaki dve leti, to pomeni najmanj dveletni zamik izkazovanja izračunanih in v evidenci vrednotenja pripisanih posplošenih vrednosti nepremičnin.

Kljub zamiku rokov na podlagi PKP5 pa je geodetska uprava še naprej zavezana izvajati druge naloge v okviru veljavnega ZMVN-1. To pomeni, da bo spremljala dogajanje na trgu nepremičnin, izdelala ustrezne analize in modele po potrebi – če bo ugotovila, da ne izpolnjujejo več meril ZMVN-1 – prilagodila novemu stanju na trgu nepremičnin. Pri tem ima organ vrednotenja za prilagajanje modelov vrednotenja

trgu nepremičnin na voljo dve možnosti: (1) v celoti določi nove modele vrednotenja ali (2) obstoječim vrednostnim conam zgolj določi nove vrednostne ravni.

Postopek za prvi primer je določen od 14. do 20. člena ZMVN-1: izvesti postopke oblikovanja osnutkov modelov vrednotenja, vključiti strokovno javnost, osnutke modelov vrednotenja uskladiti z občinami, oblikovati predloge modelov vrednotenja, izvesti javno razgrnitev in predstavitev modelov ter po opredelitvi do pripomb iz javne razgrnitve pripraviti predlog uredbe o določitvi modelov ter ga posredovati v sprejetje vladi RS.

V drugem primeru, ko je vrednostnim conam treba določiti le nove vrednostne ravni ali se spremenijo samo datum modela, se taka prilagoditev izvede brez postopka usklajevanja s strokovno javnostjo, z občinami in brez javnih razgrnitev. Še vedno pa je to postopek spremembe Uredbe o določitvi modelov vrednotenja, ki jo sprejme vlada RS.

Šele z dnem uveljavitve nove uredbe bo v evidenci vrednotenja, skladno z določili PKP5, mogoče javno izkazovati pripisane posplošene vrednosti vseh nepremičnin v Sloveniji in uveljavljati posebne okoliščine kot pravno sredstvo za izpodbijanje ustrezno določene posplošene vrednosti posamezni nepremičnini.

*Zapisa: Lidija Stebernak, za Geodetsko upravo RS
e-naslov: lidija.stebernak@gov.si*

DESETO ZASEDANJE UN-GGIM

Deseto zasedanje Odbora strokovnjakov Združenih narodov za globalno upravljanje prostorskih informacij (UN-GGIM) je letos potekalo v virtualni obliki. Sestavljeno je bilo iz treh dvournih sestankov, ki so potekali 26. in 27. avgusta ter 4. septembra 2020. Odločitev o virtualni izvedbi zasedanja je bila sprejeta zaradi ukrepov za preprečevanje širjenja okužb z novim koronavirusom.

Vsebinska tehnična poročila, osnovni dokumenti in podporni organizacijski dokumenti za deseto zasedanje so bili že pred sklicem objavljeni na spletni strani UN-GGIM. Sklic desetega zasedanja konec avgusta je namreč omogočil dovolj časa za pravočasno pisno predložitev stališč do gradiv in dokumentov ter neformalna posvetovanja o tehničnih poročilih.

Odbor strokovnjakov je na desetem zasedanju obravnaval več aktualnih in perečih vprašanj ter prihajajočih trendov, povezanih z vlogo in pomenom integriranega upravljanja prostorskih informacij v nacionalnih, regionalnih in globalnih okoljih. V zadnjem letu dni od devetega zasedanja so bile izvedene številne vsebinske dejavnosti. Predstavljen je bil napredek na naslednjih področjih:

- integriran okvir za upravljanje prostorskih podatkov (IGIF);
- prihodnji trendi pri upravljanju prostorskih informacij;
- okvir za učinkovito upravljanje zemljišč (FELA);
- krepitev upravljanja prostorskih informacij;
- trajnost in kakovost globalnega geodetskega referenčnega okvira;
- kako prostorske informacije podpirajo cilje trajnostnega razvoja ter
- aktivnosti strokovnjakov v regionalnih odborih in delovnih skupinah.

V razpravi je sodeloval tudi generalni direktor GURS Tomaž Petek, ki je kot predsedujoči izvršilnemu odboru UN-GGIM za Evropo podal stališče evropskega regionalnega odbora v zvezi z integriranim okvi-

rom za prostorske informacije – IGIF. Na spletni strani UN-GGIM so bile na voljo tudi postopkovne, logistične in tehnološke ureditve za virtualno sejo. To vključuje tudi načine in postopek predložitve pisnih izjav za vsako tehnično poročilo.

Na začetku zasedanja so bile izvedene volitve in rešene še nekatere druge administrativne zadeve. Za novo sopedredujočo odbora je bila imenovana Ingrid Van der Berghe, direktorica belgijskega kartografskega inštituta IGN. Zadnji dan virtualnega zasedanja je bilo z »metodo neodzivanja« (sprejet je vsak sklep, na katerega kdo od delegatov ne poda nasprotujočega predloga), sprejetih tudi 13 sklepov zasedanja, ki so prav tako dostopni na spletni strani UN-GGIM (<https://ggim.un.org/meetings/GGIM-committee/10th-Session/>).

Zapisal: Tomaž Petek, za Geodetsko upravo RS
e-naslov: tomaz.petek@gov.si

REZULTATI NATEČAJA *PREMIK NAPREJ 2020*

Na XXVII. dnevih slovenske uprave, ki jih organizirajo na Fakulteti za upravo Univerze v Ljubljani, so 25. septembra 2020 med petimi finalisti:

- Avtomatizacija prenosa podatkov med zaledno aplikacijo prekrškovnega organa in mobilnimi enotami pri obravnavi in odvozu zapuščenih in nepravilno parkiranih vozil. Prijavitelj: Mestno redarstvo Mestne občine Ljubljana.
- Model osrednjega klicnega centra za obveščanje in ozaveščanje javnosti v času epidemije. Prijavitelj: Urad Vlade Republike Slovenije za komuniciranje.
- Platforma za upravljanje z invazivnimi tujerodnimi rastlinami. Prijavitelj: Mestna občina Ljubljana.
- Unovčevanje turističnih bonov. Prijavitelj: Finančna uprava Republike Slovenije.
- V eno mrežo vpetih 200 let prostorskih informacij. Prijavitelj: Geodetska uprava Republike Slovenije.

izbrali in razglasili zmagovalca natečaja za najboljšo izboljšavo v javni upravi *Premik naprej 2020*. Zmaga je pripadla Uradu Vlade Republike Slovenije za komuniciranje za projekt Model osrednjega klicnega centra za obveščanje in ozaveščanje javnosti v času epidemije.



Slika 1: Plakata (levo in na sredi) in priznanje Geodetski upravi RS (desno).

Geodetska uprava je v kratki obrazložitvi projekta *V eno mrežo vpetih 200 let prostorskih informacij* zapisala, da je treba po 200-letnem zbiranju in vodenju prostorskih podatkov le-te danes začeti obravnavati kot »digitalno valuto«, zato sta potrebna enoten koordinatni sistem in povezljivost za njihovo dostopnost, uporabnost, transparentnost itd. Prostorski podatek ima vrednost, prostorska informacija pa je bogastvo, ki prek e-uprave, e-poslovanja in e-storitev uporabnikom zagotavlja »en prostor za vse«, saj občutno prispeva h gospodarskemu digitalnemu preoblikovanju, razvoju in rasti, kar je bilo doseženo s predmetno izboljšavo.

Zapisano je vseobsegajoče zajeto v sloganu »Odkrijte moč lokacije.« in grafično stilizirano predstavljeno na plakatih.

Vir: Geodetska uprava RS

SLOVENSKA ZEMLJA NA KATASTRSKIH NAČRTIH

Geodetska uprava Republike Slovenije je v okviru programa eProstor izdala publikacijo z naslovom *Slovenska zemlja na katastrskih načrtih*. Publikacija je izšla v tiskani in digitalni obliki ter vsebuje 280 strani zanimivega branja o katastrskih načrtih od njihovega nastanka do današnjih dni. Vsebina je obogatena z več kot 180 barvnimi slikovnimi prilogi. Večji del je bolj poljudno obarvan in poln zanimivosti, izjemi sta le poglavji Prevedba analognih katastrskih načrtov v digitalni zapis ter Lokacijska izboljšava z membransko metodo, ki sta napisani s strokovno natančnostjo in se bereta kot učbenik.



Slika 1: Naslovna podoba knjige.

Če hočemo dodobra spoznati svojo preteklost, moramo poznati tudi zemljiško politiko, lastninske odnose na nepremičninah, nastajanje in razvoj naselij ter prometa, nastajanje imen krajev, vrhov, rek, pokrajin, upravnih razdelitev in podobno. S tem so namreč povezani družbeni in socialni problemi, prizadevanja naroda za lastno samobitnost in uveljavitev. Mnogo teh vprašanj pomaga razrešiti zemljiški kataster z vsvo dokumentacijo, ki je bila narejena ob njegovem nastajanju in poznejšem vzdrževanju. Med drugim

boste lahko v knjigi prebrali nekaj zanimivosti in življenjskih resnic, ki se v dvesto letih niso prav veliko spremenile. Z okrožnico Ilirskega gubernija, izdano 5. maja 1818 v Ljubljani, so bili določeni pogoji za delo na novi izmeri: »*Geometer mora izpolnjevati naslednje pogoje: biti mora moralno neoporečen, obvladati mora računovodstvo, geometrijo, planimetrijo, in uporabo merilne mizice, deželni jezik v pokrajini, predložiti mora overovljena spričevala in prošnjo za sprejem v službo, ki se jo vloži pri kresijskem uradu.*«

Znano je, da je franciscejska davčna reforma močno udarila po kmečkem prebivalstvu v Kranjski deželi. Tako so se po vsej deželi v revolucionarnem letu 1848 začeli nemiri, kjer so se kmetje organizirali v okviru posameznih gospodstev. Najdrznejši nastop so uprizorili podložniki Ižanskega gradu. V noči z 21. na 22. marec 1848 so vdrli v grad in ga poponoma razdejali. Bleiweisove Novice so v naslednjih dneh sporočile svojim bralcem: »Deležnike hudodelstev na Igu bo zadela roka pravice, storjeno škodo bo treba solidarno poravnati, ker je vsakdo z vsem svojim premoženjem porok tudi za škodo, ki jo napravi njegov sosed. S tem, da so Ižanci sežgali spise gosposke in gruntne bukve, so si sami največjo škodo napravili. S tem, ko so posestne bukve zažgali, so pokončali tudi postavne priče za svoje posestne pravice, noben gruntar se ne bo mogel na svoje posestvo izposoditi denarja, nihče ne bo mogel svojih pravic odstopiti drugemu, dokler ne bodo gruntne bukve (na stroške kmetov) na novo napravljene. Vrh tega pa se marsikatera pravica sploh nikdar več ne bo dala izpričati.« (Vir: Kmetijske in rokodelske novice, 1848)

Najbolj uporabno arhivsko gradivo so katastrski operati. Poleg zgodovinarjev jih proučujejo geografi, etnografi, jezikoslovci, pravniki, ekonomisti, urbanisti, agronomi, gozdarji, umetnostni zgodovinarji, ki v celotnem katastrskem operatu najdejo dokumente in vire za svoje raziskovalno delo. Karl Moritz, eden prvih dialektikov na tem področju, že konec 18. stoletja zapiše, da je legendarni silak Martin Krpan, naj je lik »resnične zgodovine« ali lik »zgodovinske resničnosti«, živel od leta 1680 do leta 1750 v koči na Vrhu pri Sveti Trojici.



Slika 2: Načrt franciscejskega katastra iz leta 1823, kjer je med nadliško pristavo in cerkvijo sv. Urha vrisan objekt št. 37, domnevni dom Martina Krpana. (Vir: <https://mapire.eu/>).

Slavko Petrič, gozdar, inovator, projektant in raziskovalec, pa je z dodatnimi raziskavami in s pomočjo podatkov iz franciscejskega katastra dokazal, da se vas, zaselek Vrh, nahaja na severnem predelu Bloške planote, v bližini vasi Sveta Trojica, in na terenu celo našel razvaline hiše, v kateri naj bi živel Levstikov literarni junak Martin Krpan. Po podatkih franciscejske katastrske mape iz leta 1823 je bilo bivališče Martina Krpana na stavbni parceli št. 37, k. o. Hiteno, in meri 97 kvadratnih metrov (27 sežnjev) in je bilo last nadliškega grofa. (*Vir: Slavko Petrič, Nova vas, 18. aprila 2015*)

Dr. Ivan Tavčar, pisatelj in politik – župan Ljubljane v letih od 1911 do 1921, je leta 1883 zapisal: »*O pomenu mape ali katastra ima priprosti narod misli, katere se ne morajo preostro in preobilokrat pobijati. Naš kmet goji namreč mnenje, da je kataster ali davkarijska mapa za lastninsko pravico merodajna. Stvar se navadno takole prigodi! Kmetic zaide po kakem nesrečnem naključju v davkarijsko mapo, ter opazi s skrivnim veseljem, da pri ti ali oni njegovi parceli meja ni zakrivljena, kakor je doma na polju, temuč, da je ravna črta. Mož toraj opazi, kakor se pravi v življenju, „da mu mapa več kaže, kakor ima“. Komaj čaka, da pride domu. In kadar prvič potem kosi ali orje, kosi ali orje tako, da je meja ravna črta, in da izgine kolobar, o katerem mapa ničesar ne ve. Tožba je narejena! Vžge se srdita pravda, med katero toženi vedno eno in tisto goni, da namreč mapa tako kaže. Pred vsem se mora omenjati, da je davkarijska mapa silo površno napravljena, in da so parcele v mapi vedno drugačnega izgledanja kot so v resnici. Zavaljo mape se tedaj lahko pri vsaki parceli pravda prične in žalostna resnica je, da ta mapa še sedaj provzročuje na stotine motenja v mirni posesti in da izbuja na kupe poželjivega hrepenenja po tuji zemlji. Narodu se mora tedaj praviti in praviti, da nema mapa, kar se tiče lastninske pravice, niti najmanjšega pomena ne. Ker se je mapa samo zavaljo davkov napravila, in ker je silno površno napravljena, nema pri pravadah zavaljo lastninske pravice nikake dokazilne moči. Če ti kaže mapa, da ima sosed na tisoče tvojih štirjaških sežnov, ki jih ima omenjeni sosed v oblasti in posesti, propal boš v vsaki pravdi, če nemaš drugzega dokazilnega pripomočka kot mapo. Mapa ničesar ne dokaže. Kjer si nasprotujeta mapa in posest, premaga vselej posest. Zapazi naj se tedaj, da je posest več vredna kot mapa, kot kataster, ker je posest moč, kataster pa mrtev papir. Sedaj smo dospeli do tje, kjer nam je spregovoriti o tem, kar postave imenujejo „posest“.*«

Torej še danes je tako: »Kjer si nasprotujeta mapa in posest, premaga vselej posest.«

V Arhivu Slovenije, Zložba poljedeljskih zemljišč iz leta 1921, preberemo, da komasacija ni produkt novejšega časa: »*Kdor ima veliko parcel, ima seveda tudi veliko mejašev, med katerimi se včasih nahaja tudi tak, ki iz nagajivosti ali celo grabežljivosti zaide s plugom v sosedovo zemljišče in si s tem prilasti del tuje zemlje. Kjer pa je veliko njiv, ki so zelo dolge, in če si tedaj tak nepošten mejaš prisvoji samo eno brazdo, je to vsled dolgosti njive že precejšen kos sveta. Posestnik tako odvetega sveta nima samo te škode, ampak plačuje za ta svet tudi davke. Posledica takega prekoračenja meje, izvršenega s prioranjem, so največkrat pravde, ki povzročajo mnogo razprtij in sovraštva. Po zložbi zemljišč pa vse to odpade. Meje so ravne in dobro zaznamovane s kamni in ker je namesto mnogo majhnih parcel samo nekaj veliko kosov, je tedaj razmerno tudi veliko manj mejašev. Ker je manj mejá, se lažje nadzorujejo te meje, ki tvorijo ravno črto od pota do pota, in če se slučajno kak mejni kamen zgubi ali vsled zlobnosti odstrani, ga vsak posestnik na podlagi novo določene meje lahko sam postavi ...*«.

Prepričani smo, da knjiga *Slovenska zemlja na katastrskih načrtih* ponuja pravo bogastvo besedilnega in grafičnega zapisa ter jo bomo z užitkom prebirali.

Zapisal: mag. Janez Slak, za Geodetsko upravo RS
e-naslov: janez.slak1@gov.si



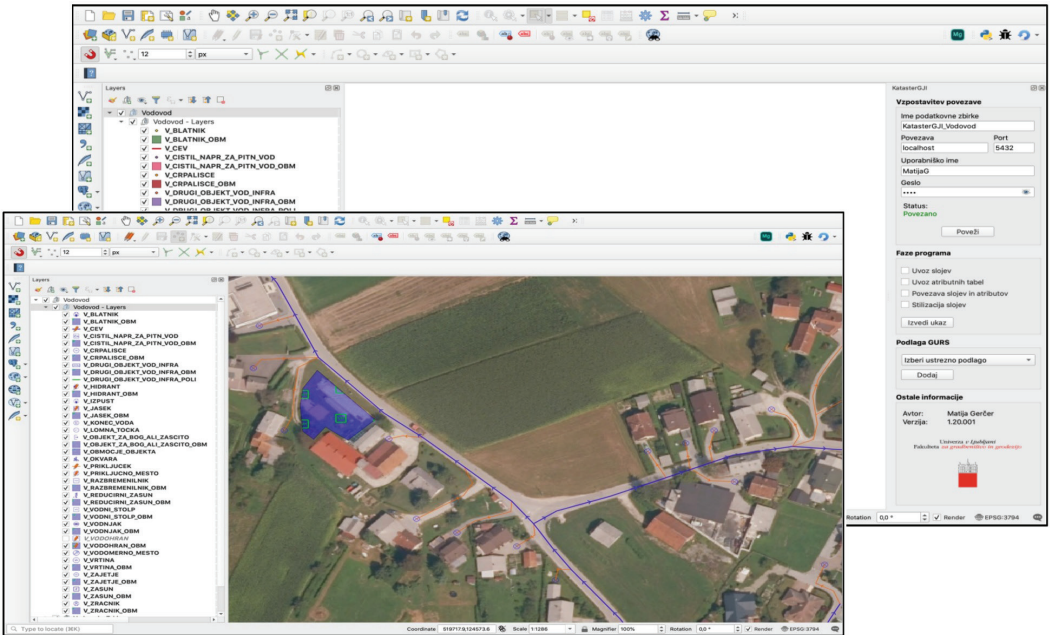
NOVICE FAKULTETE ZA GRADBENIŠTVO IN GEODEZIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

FAKULTETNA PREŠERNOVA NAGRADA RAZISKOVALNIMA NALOGAMA MATIJE GERČERJA IN TADEJE VOK

V letu 2020 Univerza v Ljubljani praznuje že 101. rojstni dan, obletnico vsako leto zaznamuje s Tednom Univerze. Zaradi epidemioloških razmer letošnje slovesnosti ne bodo potekale v živo, ampak bomo podelitve nagrad predstavili na čas, ko bo to mogoče. Veseli nas, da sta tokrat med dobitniki fakultetnih Prešernovih nagrad dva študenta geodezije in geoinformatike.

Matija Gerčer je fakultetno Prešernovo nagrado prejel za raziskovalno nalogo z naslovom *Predlog uporabniškega vmesnika za Kataster v okolju QGIS*, ki jo je izdelal pod mentorstvom izr. prof. dr. Anke Lisec in s somentorstvom doc. dr. Matevža Dolenca. Temeljni izziv raziskovalne naloge je bil preveriti možnosti prilagajanja in razširitve funkcionalnosti odprtih programskih rešitev na področju geografskih informacijskih sistemov (GIS) in prostorskih podatkovnih zbirk za specifične namene. Osredotočili smo se na razvoj uporabniškega vmesnika za prevzemanje in vzdrževanje podatkov o omrežjih in objektih gospodarske javne infrastrukture (GJI), kjer smo razvijali razširitev programske rešitve QGIS. Rezultati raziskovalnega dela so izjemno zanimivi, saj nam je uspelo razviti uporabniško rešitev, ki v celoti podpira postopek od prevzemanja, urejanja do vizualizacije podatkov o GJI. Pri tem smo upoštevali tako pravila razvoja odprtokodnih rešitev kot posebne zahteve upravljavcev podatkov o GJI v Sloveniji.

Tadeja Vok je fakultetno Prešernovo nagrado prejela za raziskovalno nalogo z naslovom *Določanje vidnosti satelitov na obzorju z dvovrstičnimi elementi NORAD*, ki jo je izdelala pod mentorstvom doc. dr. Polone Pavlovčič Prešeren in s somentorstvom prof. dr. Krištofa Oštirja. Raziskovalna naloga obravnava tematiko določitve položajev umetnih vesoljskih objektov ter spremljanje njihove vidnosti na obzorju s poljubnega opazovališča na Zemlji. Kandidatka je najprej problem rešila za situacije določitve položaja z globalnimi navigacijskimi satelitskimi sistemi (GNSS) in ga kasneje nadgradila za uporabo v nalogah daljinskega zaznavanja. Problem zaradi omejenih možnosti sprejema satelitskih signalov je rešila na poseben način, tako da je na opazovališču določila mogočo vidnost vesoljskih objektov z uporabo enostavne 360°-kamere, povezane z mobilnim telefonom. Potem je izdelala program za simulacijo vidnosti satelitov nad poljubno točko na zemeljskem površju in iz fotografij upoštevala zakritost obzorja. Pokazala je, da lahko v oteženih razmerah navigacije hitro in enostavno predvidimo časovne intervale, v katerih je mogoče določiti položaj z GNSS. Enako je pridobila informacije o možnosti zajema podatkov s površja Zemlje s sateliti daljinskega zaznavanja.



Slika 1: Uporabniški vmesnik v okolju QGIS in primer uporabe za Kataster GJL. Vir: Matija Gerčer: Predlog uporabniškega vmesnika za Kataster v okolju QGIS. Raziskovalna naloga. UL FGG.



Slika 2: Del eksperimenta so bile fotografije na izbranih točkah (180°-pogled navzgor in navzdol). Vir: Tadeja Vok: Določanje vidnosti satelitov na obzorju z dvorstičnimi elementi NORAD. Raziskovalna naloga. UL FGG.

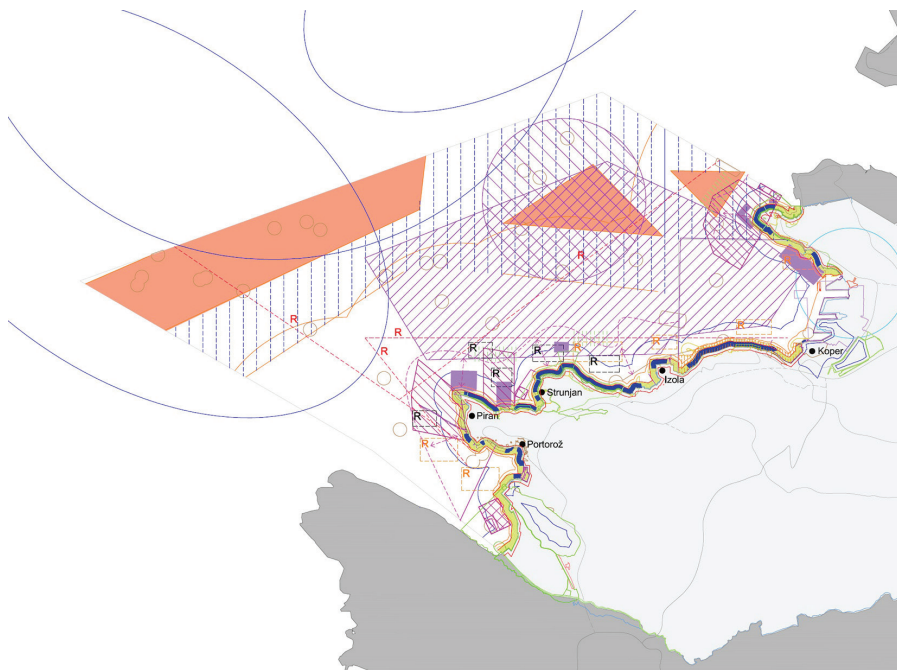
Vir: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

NAGRADA ZA SUPREME – PILOTNI PROJEKT ZA POMORSKI PROSTORSKI NAČRT ZA OBMOČJE SLOVENIJE

Projekt SUPREME (angl. *Supporting Maritime Spatial Planning in the Eastern Mediterranean*) se je izvajal v okviru programa DG MARE/EASME na območju štirih držav (Italije, Slovenije, Hrvaške,

Grčije). Namenjen je bil podpora državam podpisnicam Direktive o vzpostavitvi pomorskega prostorskega načrtovanja (MSP Directive, 2014/89/EU) pri pripravi gradiv za prvo generacijo pomorskih prostorskih načrtov (PPN). V Sloveniji se je izvajal v obliki pilotnega projekta za celotno območje teritorialnih in notranjih morskih voda ter obalnega pasu. Metodološko je obsegal: a) simulacijo postopka priprave načrta in b) simulacijo vsebine načrta. V okviru projekta so se s sodelovanjem širokega kroga deležnikov izvedle številne fokusne delavnice, opredelil se je nabor mednarodnih in nacionalnih razvojnih in varstvenih izhodišč in ciljev, izdelani so bili štirje variantni prostorskorazvojni scenariji morja in obale, vzpostavljena so bila sektorska področja (skladno z direktivo MSP: območja marikulture, ribištva, pomorskega prometa, obrambe, varstva narave in kulturne dediščine, turizma itd.). Rezultat projekta je usklajen osnutek razvojnega scenarija in predlog vsebine PPN. V letu 2020 se je začela priprava pravega PPN, pri čemer se pilotni projekt SUPREME uporablja kot njegova obvezna strokovna podlaga.

Projekt je dobil tretjo nagrado na 29. mednarodnem salonu urbanizma v Kragujevcu (10.–13. novembra 2020), in sicer v kategoriji raziskave, študije in projekti na področju urbanističnega in prostorskega načrtovanja.



Slika 1: Izsek iz idejne zasnove. Avtorja: Gregor Čok, Manca Plazar. Vključene institucije: Regionalni razvojni center Koper, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Center za pospeševanje podjetništva Piran. Izvedba: 2018–2019.



Slika 2: Priznanje za projekt.

Vir: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo

15. BIENALNI SIMPOZIJ GEOGRAFSKI INFORMACIJSKI SISTEMI V SLOVENIJI

Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo pri Univerzi v Ljubljani je kot soorganizator dejavno sodelovala na 15. bienalnem simpoziju Geografski informacijski sistemi v Sloveniji, ki je potekal 30. septembra 2020 v prostorih Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije za znanost in umetnost (ZRC SAZU) v Ljubljani.

Glavni namen bienalnih simpozijev je predstaviti najnovejše dosežke na področju geoinformatike v Sloveniji ter predvsem vzdrževati platformo za izmenjavo mnenj in znanj. Še posebej so taki dogodki pomembni za navezovanje in poglobljanje vezi med raziskovalci in razvijalci različnih institucij in strok, ki lahko s skupnimi močmi razvijajo odlične inovativne rešitve. Simpozij je tudi sicer lep primer večletnega sodelovanja organizacij različnih strok, ki jih povezujejo geoinformacijske tematike. Dogodek namreč organizira Geografski inštitut Antona Melika Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v sodelovanju z Oddelkom za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani, Zvezo geografov Slovenije in Zvezo geodetov Slovenije.

Letošnja tema simpozija je bila »pokrajina v visoki ločljivosti«, v tem okviru so bili predstavljeni zanimivi projekti in rezultati raziskav modeliranja entitet v prostoru na podlagi raznovrstnih prostorskih in časovnih visokoločljivih podatkov – od satelitskih podob do letalskih slikovnih podob ali lidarskih podatkov. Predstavitve na simpoziju so bile izbrane med devetnajstimi prispevki, objavljenimi v monografiji *Modeliranje pokrajine*, ki je 15. knjiga v zbirki GIS v Sloveniji. Več informacij s predstavitvami in dostopom do monografij letošnjega in preteklih simpozijev najdete na povezavi: <http://giss.zrc-sazu.si/ZGODOVINA.aspx>.

Zapisala: Anka Lisec, za Univerzo v Ljubljani, Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo
e-naslov: anka.lisec@fgg.uni-lj.si